

Udskrift
af
HASSING-REFSHERREDERS
Domprotokol.
---00000---

Aar 1915 den 2' September blev i Sagen

No 7/1915

Skyum-Hørdum Sogneraad

ctr.

Gaardejer Petrus Hilligsø Bisgaard, Skyum
(Vej sag)

afsagt saalydende

D O M :

Efter at Citanterne, Sogneraadet for Skyum-Hordum Kommune, der ejer Ejendommen Matr.No. 41a i Skyum med deri værende Grusgrav, i en længere Aarrække havde ladet kjøre Grus fra denne Grusgrav ad Vejspor i nordlig retning over forskellige private Ejendomme, deriblandt Indstævnte Gaardejer Petrus Hilligsø Bisgaards Parceller Matr.No.9e og 23g i Skyum, til Byvejen, der gaar i østlig Retning til bemeldte Matr.No. 23g, og efter at der i en Del Aar for saadan Færdsel var ydet Ejeren af Matr.No. 9e og 23g en Godtgjørelse af omtrent 5 til 10 Kr. aarlig, sidste Gang i 1909, vægrede Sogneraadet sig ved fremtidig at betale denne Afgift, og den daværende Ejer af bemeldte Parceller lod derefter Vejsporene afspærre. I den Anledning blev der indgiven klage - uden at det er oplyst af hvem - til Sogneraadet, som behandlede Klagen i Henhold til Loven af 14' April 1865 om private Veje, og som i en Kjendelse af 29' April 1912 udtalte, at Vejen henlaa til fri og uhindret Afbenyttelse for Skyum Sogns Beboere; denne Kjendelse blev imidlertid af Ejeren af bemeldte Parceller indanket for Amtsraadet, som under 10' Juni 1914 tilskrev Sogneraadet, at Amtsraadet havde vedtaget for Tiden at afvise Sagen, eftersom den i Henhold til den nævnte Lovs § 8 henhører under Domstolene, til hvilke derfor de, der paastaar sig berettiget til Færdsel paa Vejen, maa henvende sig og søge at bevisliggjøre dette deres Krav.

Men forinden den sidstnævnte Afgjørelse faldt, havde den daværende Ejer af bemeldte Parceller under 16' Juni 1913 udtaget Forligsklage imod Sogneraadet og i Klagen paastaaet sig kjendt eneberettiget til Vejen; der opnaaedes ikke Forlig, og Klagen henvistes til Rettergang; men Ejeren forfulgte ikke Sagen og valgte derimod ved Pigtraad at afspærre Vejen paa det Sted, hvor den paa Matr. No . 23g gaar ud til Byvejen. Da denne Afspærring af en Privatmand blev fjernet, paastod Ejeren i en Klage til Herredsfogden den Vedkommende tiltalt for overtrædelse af Loven om Mark- og Vejfred; men under Hensyn til den Færdsel, som fra gammel Tid havde fundet Sted, over de paagældende Arealer, og som ikke kunde anses at have fundet Sted uden Hjemmel, erklærede Herredsfogden under 8' Januar 1914, at der ikke fra det offentliges Side vilde blive foretaget Videre i Sagen og tilføjede iøvrigt, at saafremt det

ved ordinært Søgmaal blev konstateret, at Færdselen var retmæssig, udsatte Anmelderen ved at hindre Færdselen sig for Straf for Selvtægt.

Denne Udtalelse af Herredsfogden var ikke at betragte som en retlig Afgjørelse, men alene som en foreløbig Beslutning af den Øvrighed, som har Anklagermyndigheden i Politisager.

Af de af Herredsfogden indhentede oplysninger ses det dernæst, at ved det af Ejeren opsatte Hegn var der dannet et Lukke for løsgaaende Kreaturer, og at Sogneraadet, da Ejeren paany havde spærret for Vejen, havde ladet Afspærringen gjennebyde.

Under nærværende Sag har Sogneraadet derefter paastaaet Indstævnte dømt til

- 1) under en af Retten fastsat Mulkt at sætte Overkjørselen fra Byvejen til Matr.No. 23g og selve Vejen over Matr.No. 23g,, 43a, 21a og 9e i Skyum i samme farbare Stand, hvori den før var,
- 2) for ulempe og forøgede Udgifter ved Kommunens Gruskørsel og Adgang til Kommunens Parcel Matr.No. 41a at betale en Erstatning af 100 Kr. aarlig, regnet fra Tidspunktet for Afspærringen den 1° April 1914 og indtil Vejen sættes i farbar Stand som forhen, tilligemed Renter 5% p. a. af det idømte Beløb fra Stævningens Dato den 15° Januar 1915, indtil Betaling sker,
- 3) at betale en klækkelig Bøde for Selvtægt, samt
- 4) at betale Sagens omkostninger skadesløst eller ialtfald med et klækkeligt Beløb, derunder for optagelse af Situationskortet.

Indstævnte, som har paastaaet sig frifunden med Tillæg af Sagens Omkostninger, har gjort gjældende, at hverken Sogneraadet som Ejer af den ovenrævnte Grusgrav eller Beboere i Skyum har nogen Ret til Færdsel over hans Ejendom, og at han, da Sogneraadet nægtede at betale den Godtgjørelse, som ved Overenskomst var tillagt ham eller hans Forgængere for den af Sogneraadet foranstaltede Kørsel med Grus over hans Ejendom, har været fuldt berettiget til at forhindre saadan Kørsel over hans Mark. Han har ment, at der vel i ældre Dage har været Færdsel langs Fjorden - ogsaa over Indstævntes Parceller - for at hente Grus og Sten fra Stranden, men at den Strandbred, hvorpaa Kørselen da fandt Sted, nu er forsvunden og ligger ude i Fjorden, men da Gruskørselen ikke længere kunde foregaa paa Strandbredden, men blev flyttet op paa hans Mark eller Eng, protesterede han derimod, og der blev da truffen den overenskomst med Sogneraadet, at dette betalte ham en aarlig Godtgjørelse for Kørselen. Han gjør gjældende, at denne Godtgjørelse er ydet ham i omtrent 25 Aar.

Til Oplysning i Sagen har Sogneraadet fremlagt et Situationskort, hvorpaa den af Sogneraadet paastaaede Vej er indlagt fra Matr.No. 31f i nordlig Retning til Byvejen, som fra Matr.No. 23g gaar mod Vest, men det er paa Kortet bemærket, at fra et Punkt B. i den sydlige Del af Indstævntes Parcel Matr.No. 9e til Byvejen ved Punkt A. er Vejen pløjet, og at Afstanden henholdsvis fra Punkterne A. og B. til Fjorden er ca. 50 og 20 Meter. Dernæst har Sogneraadet ført 4 Vidner, efter hvis Forklaringer Vejen har gaaet i den paa Kortet angivne Retning; men det maa efter disse Forklaringer antages, at det ikke har været nogen planeret eller indgrøftet Vej, men alene Vejspor, som undertiden har været ganske ubetydelige.

Paa den anden Side har Indstævnte ført et Par Vidner, som har forklaret, at Færdselen tidligere har gaaet betydelig nærmere ved Fjorden end angivet paa Kortet og omtrent langs med Fjorden, og at Vidnerne ofte har kjørt ad disse ældre Vejspor, forinden de blev forlagt ind paa Marken; denne Forlægning skete lidt efter lidt, og Grunden til Forlægningen var den, at de oprindelige Spor var saa vanskelige at befare.

Naar Sogneraadet saavel i sin Kjendelse af 29' April 1912 som under Sagen har gjort gjældende, at den paastaaede Vej er henlagt til fri og uhindret Afbenyttelse for Skyum Sogns Beboere, kan det ikke antages at være Sogneraadets Mening, at det er en saadan herreløs Vej, som omhandles i Vejloven af 21' Juni 1867 § 6, og som det var Sogneraadets Pligt - bl. a. indskærpet ved Indenrigsministeriets Cirkulære af 13' Juni 1877 - at optage paa Fortegnelsen over de offentlige Veje, hvad man maa forudsætte, at den ikke er. Det maa være Sogneraadets Mening, at Skyum Sogns Beboere og Sognskommunen selv som Ejer af Matr. No. 41a i Skyum har en privatretlig Adkomst til at færdes paa Vejen, navnlig for at hente Grus, Sand og Sten.

Naar Sogneraadet i denne Henseende har gjort gjældende, at denne Ret ved Udskiftningen er tillagt Beboerne, har Sogneraadet overfor Modpartens Benægtelse ikke fremlagt nogen Udskrift af Udskiftningsforretningen eller de under samme fremlagte Dokumenter og kun givet uklare oplysninger desangaaende, medens det paa den anden Side fremgaar af Sogneraadet fremlagt Situationsrids, at der fra Matr. No. 41a fører en Vej i sydvestlig Retning, og at denne Vej senere munder ud i en Byvej.

Det følger dernæst af de Vidneforklaringer, som Indstævnte har ladet optage, at Sognekommunen ikke ved Alderstidshævd kan have vundet Ret til den nu paastaaede Færdsel, og det kan i denne Henseende tilføjes, at de Grunde, som kunde tale for, at en Lodsejer ikke har protesteret imod Færdsel ved eller paa den til hans Ejendom hørende Strandbred, ikke ere tilstede, naar der er Spørgsmaal om at flytte Færdselen ind paa hans Mark eller Eng.

Heller ikke er Betingelserne for ordinær hævdserhvervelse tilstede. Dette følger allerede af den Omstændighed, at Sogneraadet i en Række af Aar har betalt Godtgørelse for Færdselen. Vel mener Sogneraadet nu, at Godtgørelsen har været for den Ulæmpe, som Pligtkjørselen forvoldte, idet denne ofte fandt Sted udenfor de rette Spor, men Sogneraadet, som maatte være i Stand til af Kommuneregnskaberne, f. Eks. ved at fremdrage Kvitteringerne, at give fornøden Oplysning om, i hvilket øjemed Betalingen er ydet, har ikke foretaget det i denne Henseende Fornødne, skønt Modparten har givet Anledning dertil.

Derimod maa Reglerne i Frd. 13' December 1793 §§ 16 og 17, jfr. Plakat 4' Juni 1845 § 1, hjemle Sogneraadet Ret til Gruskjørsel over private Ejendomme, og denne Ret kan ikke indskrænkes til de Tilfælde hvor Gruset til de offentlige Veje tages fra selve den Ejendom, hvorover Færdselen skal foregaa, men maa omfatte al Kjørsel fra vedkommende Grusgrav til den offentlige Vej, hvortil Kjørselen paa hensigtsmæssigste Maade kan foregaa. Denne Ret er imidlertid ikke en privatretlig, men en offentligretlig Beføjelse, der udøves i Analogi med Reglerne om Expropriation, og for hvilken der skal

gives Erstatning for den Skade, der ved Kjørslerne tilføjes Markerne, ligesom vedkommende Sogneraad maa være pligtigt til i Mangel af mindelig Overenskomst med Lodsejerne at lade Skaden fastsætte ved uvillige, af Retten udmeldte Mænd. En Følge af denne offentligretslige Beføjelse er det ogsaa, at et Sogneraad selv kan lade de Hindringer rydde af Vejen, som ere tilstede for Kjørsejen, men paa den anden Side maa vedkommende Lodsejer være beføjet til paa den Tid af Aaret, da en saadan Kjørsejen ikke finder Sted, at afspærre sin Mark, saaledes at uvedkommende ikke kan færdes derpaa.

Efter Sagens Oplysninger er det ikke en saadan offentligretlig Beføjelse, som Citanterne i nærværende Tilfælde - imod Tilbud om Erstatning for Ulæmpe til Indstævnte - har villet udøve. Sogneraadet har derimod gjort Paastand paa Ret til uden at give Erstatning at lade Gruskjørsejen foregaa over Indstævntes Mark, og Indstævnte kan derfor ikke anses for at have manglet Føje til at lade de paagældende Vejspor afspærre.

Indstævnte vil saaledes i det Hele være at frifinde for Citanternes Tiltale, og efter Omstændighedeme vil Sagens omkostninger være at ophæve.

Statskassens Ret forbeholdes med Hensyn til den af Citanterne fremlagte Stævning, der er ustemplet, men iøvrigt foreligger ingen Stempelovertrædelse.

T h i k j e n d e s f o r R e t :

Indstævnte Gaardejer Petrus Hilligsø Bisgaard af Skyum bør under nærværende Sag for Tiltale af Citanterne, Skyum-Hørdum Sogneraad, fri at være .

Sagens omkostninger ophæves.

Statskassens Ret forbeholdes med Hensyn til Stemplingen af den fremlagte Stævning.

Niels Engelsted,

ost.

” / ”

” / ”

” / ”

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

HASSING-REFS HERREDERS KONTOR, den 9' Septbr. 1915.

*Sub. og Skampul
2. 10 Sk
To Ma. S. S.*

